

מדינת ישראל
הכנסת

ד.ט.

מ.ר.ט.ר.ק.ל.מ.ט.ד/55
מיטיבת ועדת הכספים; שנתקיימה ביום ד'
יו" בשבת תשט"ו (9.2.55) בשעה 8.30

- י. גורי - היו"ר
- א.ט. גניחובסקי
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- י. פורדר
- ח. למדן
- ז. שפר
- א. טסופ

נוכחים:

מר פץ ספיר - מנהל משרד האוצר

מוזמנים:

ש. בזק - מזכיר הוועדה

שאלות חברי הוועדה ותשובות.

סדר-היום:

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

לא נוכל לדון היום בסדר-היום אשר נקבע מראש, מכיוון ששר האוצר אינו יכול להופיע לישיבה. נתחיל בשאלות ותשובות.

שר האוצר דבר התסול על הקלות
במס-הכנסה. זאת הכוונה היא לחוק,

א.מ. גבי חובסקי.

ומתי הוא יוגש?

אני מבקש את הפירוט של הטעין
דמי מחזור וכו', המופיע בתקציב.

א. הרמפלד:

שר ספיר:

לשאלתו של חבר-הכנסת גבי חובסקי,
הרי פרטים רבים בקשר למס-הכנסה נמצאים
בדברי ההסבר, אבל כאשר תדון הוועדה על הכנסות, ודאי יהיה טעין זה
אחד מן הטעמים הראשוניים וייסדו פרטי העניין. החוק יוגש עוד לפני
ה-1 באפריל.

לשאלתו של הרמפלד, הרי 20 מליון ל"י,
ונוסף לזה סכום של 13 מליון, כלומר 33 מליון ל"י טיעונים לספון
הפעולות. 22 מליון ל"י גרעון של קרן החליפין. (זה היה בסוף נובמבר,
ואני מקוה שבסוף ינואר זה יהיה פחות); 20-25 מליון ל"י בצורות
שונות ועל-פא במדקים שונים מקדמות לסוכנות היהודית - 9 מליון ל"י
מתוך ה-12 שהם קבלו ל-12 שנה ובינתיים כבר שילמו חלק, 10 מליון
ל"י מקדמות על חשבון הטילומים; 16-17 מליון ל"י, "אגב-דראפט",
גרעון מעסקי שיכון העולים מ-1951-1953; על חשבון התכנית התלת-שנתית,
בערך סכום של 20-22 מליון ל"י; מחסני תבואות - 15 מליון ל"י;
מקדמות למסרדים מסלתיים ושונות.

י. פנדר:

את אני מנתח את הסכומים האלה הרי אני
מוצא כי גרעון מסטי הוא קטן באופן
יחסי, וכל השאר הוא הון חוזר, או יכוסה על-ידי תקציב. ישנה כ-30
מליון ל"י גרעון אמיתי.

שר ספיר:

אנו מעריכים שבטעמים מסויימים
תהיה לנו עודף הכנסה ובטעמים אחרים
פחות. בהכנסה הרגילה אנו מעריכים שייכנס פחות 6,5 מליון פחות
וכ-23 מליון ל"י יותר: 10-13 מליון ל"י מס-הכנסה, מס קנייה, מסקאות
ומלס - 23 מליון ל"י יותר. מס כללי ורשימות - פחות 6,5 מליון ל"י.
מהטילומים יש לנו הפרש של 6 מליון ל"י - זאת עלינו עדיין לברר באופן
סופי. אנו מאמינים שמילווה הפיתוח יתן הסנה עוד 8 מליון ל"י; ישנה
רזרבה של מליון ל"י, ישנה רזרבה באינדקס. יחס זה מצטרף לשלושים וכמה
מליון ל"י.

מה אנו רוצים לכסות בסכומים אלה?
600 מלף ל"י יש לתת פנסיות לחיילים שמשתחררים עתה; 200 מלף ל"י להג"א,
תשלום לפקידים מס-הכנסה -2,5-2 מליון. פה ברצוני לציין, כי אנו
משלמים עתה את כל החוב לפי הסדר הקיים. יש לנו חובות בסכום של
353 מליון דולר, הרטומים לפי סערים שונים: 134 מליון דולר לפי סער א'
(55 מליון דולר ממלווה העמאות ו-100 מליון דולר מאקספורט-אימפורט בנק);
32 מליון דולר לפי סער ב', 49 מליון דולר לפי סער ג', ו-122 מליון
דולר לפי הסער הריאלי של 1.800. כשאנו משלמים חוב של סער א' איננו
רוטמים רק לפי 36 גרוש כפי שעשו קודם, זאת היתר בקרן החליפין. לכן
הסנה, במקום 41 מליון ל"י שהיו בתקציב לחובות, משלמים אנו 52-53
מליון. כלומר, אנו צריכים לבקש תוספת של 14 מליון ל"י לתשלום חובות.
הממשלה החליטה להוסיף לעבודות-דחק 2 מליון ל"י, וגם בשביל זה אנו צריכים
לבקש תוספת תקציב. נשאר עוד סכום של 10 מליון ל"י, ונשאלת השאלה -
מה נעשה בסכום זה? האם נקטין את הגרעון של קרן החליפין או את האוור-
דראפט לשכון? אני מציע להשתמש בסכום זה לחיסול חשבון השכון.

בצורה זו נדמה לנו כי נטיית את הסנה,
אולם עדיין איננו יכול לומר היום פרטים מדוייקים במה אנו.

י. פורדר:

ראשית ברצוני לשאול, מאין יוכל האוצר לגלגל את הסכומים שהוזכרו?

טוב, אני בוטה לדעה שכדאי יותר לכסות את הגרעון של קרן החליפין, ולהגיע עם ועדת הכספים ל"הסכם ג'נטלמני" שעל-ידי הוספות מסויימות יהיה כסוי לשכון. לא התעסקתי בטאלה זו, אבל בדמה לי שזה פתרון מתאים יותר, כי זהו גרעון אמתי.

היו"ר י. גורני:

גם לי נראית דעתו של חבר-הכנסת פורדר, אם כי עדיין אינני מקבל עטרה סופית כל עוד לא שמעתי את הנסוקים שכנגד. אנו הוצאנו את קרן החליפין מן התקציב, אבל זהו גרעון תקציבי מסוי, ומתקבל על הדעת, כי בטווח שיטנה אפשרות לחסל גרעונות, יש לחסלו. את גרעון השכון יותר קל להטהות.

סר ספיר:

ברצוני לתאר בפני חברי ועדת הכספים את המצב הקיים עתה: ישנן 3 קבוצות הלוואות עלינו ביותר ומערערות את היציבות היחסית. קבוצה ראשונה היא הטוכנות היהודית; אבאעניבי שכון. עליהם לדעת כי מאפריל 1953 בנו 62 אלף יחידות, כזה 20 אלף יחידות בהתישבות - בהתישבות הקבוצית כ-10 אלפים יחידות. השקעה הממשלה בתכנית התלת-טנתית תהיה 156 מליון ל"י, וזוהי השקעה עצומה. הקבוצה השלישית - הבטחון. אולם הקשה ביותר היא הקבוצה השנייה.

מדוע נראה לי שצריך לכסות את גרעון השכון? אני חושב שעלינו להגיע לזה שהשכון לא יוציא יותר כסף מאשר הוקצב, ומוטב יהיה לחסל את החשבון. פה ברצוני לומר כי אינני בטוח שכל הגרעון הוא מן ההתחלה, אלא שכליון קיים השכון - הוציא יותר, וגם נסיים את החשבון - יהיו חייבים לחיות במסגרת.

ומדוע לא לכסות את הגרעון של קרן החליפין? אנו הורדנו את הסכום של קרן החליפין על-ידי לחץ, אם כי לא כולם רצו לשלם ועוד עכשיו יש לנו דין ודברים עם מוסדות שונים בטאלה זו, ולדעתי טוב שיהיה לחץ, שצריך לכסות זאת.

לשאלת חבר-הכנסת פורדר, מאין הכסף. 12 מליון ל"י טקדנות, אפוטרופסיה וחברות; 4 מליון ל"י מעניין החמאה; 12 מליון ל"י קלייטס קונפרנס; מזה הבטחנו לטוכנות היהודית 9 מליון ל"י למען הקל את מצבה. יש לנו ה"אזור דראפט" הקבוע - 12 מליון. הסכום של ההלוואות מבנקים הולך ויורד, ועד 1 באפריל נגמור לשלם לכל הבנקים מה שקבלנו מהם; מברקליס בנק לונדון - 1 מליון ל"י; 30 מליון ל"י אוואנס של "רי-פנדינג", שצריכים להחזיר בשנתיים הבאות. כספי הארנונה הפכו עכשיו לתקציב.

י. פורדר:

ברצוני לציין בהזדמנות זו, כי ישנה התקדמות גדולה בניהול העסקים מצד האוצר, אבל עכשיו אנו עומדים בפני מצב טראגי. לדעתי, נימת דבריה של סר האוצר אמתול היתה אופטימית מדי. דובר על עליה גדולה של 50 אלף, ומכיון שאני יודע שעתה המצב הוא טוב יותר מאשר לפני שנתיים, וישנה טכנה גדולה שבחזור למצב שהיינו בו לפני שנתיים, הרי אני חושב שעלינו להרהר היטב היטב ובעיה זו של העליה וקליטתה, עתה ולא כאשר יהיה טאוור מדי. לפי הספרים שאני קבלתי מהטוכנות היהודית, הרי אם גם תהיה עליה סלקטיבית, היא תגיע ל-30-40 אלף איט. מה דעת האוצר בענין זה?

ק. לוז:

השאלה שעורר חבר-הכנסת פורדר, היא שאלה חשובה ביותר. עומדים לבוא לארץ 30-50 אלף איט. נוסף לזה אסור לנו לשכוח את הרבוי הטבעי המגיע בערך ל-30 אלף. צעד צעד טמו שני היינו עדים השנה לתופעה מעניינת, שחכמי הכלכלה התבדו בקטר לכשרו של המסק, וכוסר קליטתו והתפתחותו. עלתה על מה שאפשר היה לקחת בחשבון. אינני סבור שהתהליך הזה נפסק.

ר.ש.

רמינו בתקציב הפיכה הערכה של ימי עבודה
סיתן תקציב הכיתוח. האם ישנה הערכה, כמה כוחות עבודה נוספים יקלוט
המספק? אני מתכוון קודם כל לתעשייה, ואח"כ לחקלאות, בה יש הישגה של תכנון,
פיקוד-פיקוד אשר בלי מסק יביא בעונות מסוימות מפילו לכחשור בכוחות
עבודה - למשל כותנה.

א. הרצפילד:

אני חייב לציין כי המצב בהתייבשות הולך
ורע משנה לשנה. התולנו במיטוס 55
יטובים בלבד, וגם זאת לא טיפחנו, ובשאר עדיין לא התחלנו. ואם כן טיפ
דבר על בנייה, הרי התוצאות תהיינה שבכל אחד מהיטובים יהיה מולי בית
אחד נוסף, וזה הרי לא מספיק מפילו בשביל בתי-ילדים.

אשר לעליה, ברור שתהיה עליה ועוד גדולה
יותר מאשר חושבים עתה. ואם יבואו רק 30 מלף - האם יש לאן
להכניס אותם, איפה ליישבם ולשכנם? 1690 יחידות לא תספיקה מפילו
לסליט שהעליה, ומה תעשו עם השאר? ואל לנו לשכוח כי חייבים לנו לחסל
את המעברות. הבטחנו זאת ואסור לנו להיות בדאיים. לזה יש צורך ב-12
מליון ל"י, ואז עוד יהיה צורך בברזל, צנורות, כלט - עלינו לקיים
מה שהבטחנו.

אני מביע פה אמלציה למוכר שתבתן
הלוגה למסקים ויומרו הזמן לתשלום חובותיהם. זו תהיה בשבילם מאס הצלה.

היו"ר ז. גורליץ:

הסיחה היום היתה חשובה מאד, מולם אין
לה תכלית. מיננו דנים על תקציב
הסוכנות היהודית. ישנו קשר גופלין חזק בין תקציב הסוכנות היהודית לבין
הנושא הזה שאתם דברתם עליו, ואם תווצר פצוקה במסצע השנה יצטרכו
לפצוא דרך, אבל במסגרת הדיון על הת ציב, אין מתרון לבעיה זו.

מר ספיר:

ברצוני להביא לידיעה הוועדה, כי נוסף
למכוסים שהזכרתי קודם, המכסנו עלשיו
עם הסוכנות לכמה דבריה - שהיא תקבל אישור מנאום גולדמן על כך ש-9
מליון ל"י הסוכנים מצלנו יעברו לרשותה, על סנת שהיא תשלם לנו
מהתשלום האחרון, זאת אומרת באופן תיאורטי בעוד 10 שבועים. זה יכביד
עלינו ביותר. שנית, הצענו לסוכנות היהודית שהיא תקבל ממס"ל
הלוגה של 4,5 מליון דולר, וגם זה מעורר מצלנו בעיות של דולרים
ושל לירות גם יחד, ועל זה נתן לצד= לה לפי סער של 1.50, היות ויש
לנו מחשבה לעבור ס-1 באוקטובר לסער של 1.50 למוסדות. שני המכוסים
האלה יחד יכסו את הסכום של 12 מליון דולר שלא נכנסו השנה מהמגבית.
יש לנו 45 מליון דולר, ואפשר להפוך זאת ללירות, אבל זה יהרוס הכל.

אשר לעליה, הדברים הם על 30 מלף עוליים,
ולפי זה אנו מכווונים את העניין. בשנה שעברה קבענו 11 מלף יחידות, וזאת
בונים. במדה שאין בונים - אין זו אשפתנו. עכשיו הוספנו עוד 4500
יחידות. על זה ישנן במעברות 13-14 מלף משפחות במעברות. חלק
הלך להתייבשות לבתים אריקים וחלק צריך עדיין ללכת. אם יעלו יותר
ס-30 מלף נפש - תעמוד הבעיה בכל אריפותה. על כל פנים צריך להיות ברור
כי עליה 60 מלף נפש יכולה להכניס אותנו באינפלציה, מחוץ לבעיות
הטכונ. ברור שאילו היו לנו לתעשייה ולשכון 20-30 מליון ל"י נוספים
היינו מתקדמים בשטחיה מלה הרבה יותר. החישוב שלי בהכנת השיוטה הרטשונה
של התקציב היה, שצריך להוציא מתקציב הפיתוח את סעיפי העבודות הצבוריות,
היעור ועוד ועוד בסכום של 30 מליון ואז יכולנו לפתור בעיות יסוד
ביטו, השקיייה וכד', כי זה צריך להיות חלק מהתקציב הרגיל. דרך אחרת היא
להקטין את המנגנון, שעות עבודה נוספות למורים, לפקידים, הקטנת
השירותים, אבל מינני ממין בכך ביותר.

אשר להלוגות להתייבשות - נטפל בזה.

ברצוננו לגייס כספים לטען כמות
את האמצעים המלאכותיים שלנו, מולם אלה הן רק מחשבות מוקדמות.
ברצוננו לגייס כסף מהקהל, לא כמסיה, לא כחיסכון חובה. ברצוננו
להוציא מנייה של חברת-החשמל של 10 מליון ל"י ל-10 שנים ב-6%
רבית למוכ"ז, והצמדה או לדולר או לאינדקס. עוררו הצעה של 4,5% רבית
עם שחרור פט-הכנסה, אבל אני מתנגד לזאת. דבר שני, אנו רוצים לעודד
לחיסכון לשכון, בנין 5000 יחידות לשנה, וזה יהיה בנוי על 700-1000
ל"י חיסכון, ואח"כ בתשלומים חדשיים. בתחיל לבנות מעבור 20-24 חדש.
אנו מקווים על-ידי זה להוציא מהקהל 15-20 מליון ל"י. נבטיח את החלק של
החיסכון בהצמדה וברבית, ועל-ידי שני הדברים האלה אנו מקווים לתת את
הטבה הנגדית נגד האמצעים המלאכותיים. מולם, כפי שכבר אמרתי,
אלה הן עדיין מחשבות בלבד.

אני נועל את הישיבה.

הינ"ר י. גורני:

הישיבה נבעלה בשעה 11.00.